

Espoon kaupungin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustoimikunta

Toimintakertomus 2021–2023

Kuvassa eri taustaiset henkilöt ideoivat ja tekevät yhteistyötä työpajassa.

Sisällysluettelo

Johdanto	2
Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustoimikunnan kokoonpano 20.9.2021-16.6.2023.....	3
Kokoukset	3
Periaatteet	3
1. Kokouksissa noudatetaan turvallisemman tilan pelisääntöjä	3
2. Kokoukset ovat paperittomia	4
3. Muut asiat	4
Asiantuntijakuulumiset.....	5
Perehtyminen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseen.....	5
Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustoimikunnan työn tavoitteet ja painopisteet.....	5
Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustietoisuuden edistäminen valittuina teemapäivinä.....	6
Avointen keskustelutilaisuuksien järjestäminen	6
Vuosi 2022.....	6
Vuosi 2023.....	6
Kohdennetut kyselyt nuorille	6
Aloitteet ja lausunnot.....	7
Toimikunta on antanut lausunnot	7
Toimikunnan aloitteet kaupunginhallitukselle.....	7
Toimeksiannot	8
TASSU-palkinto	8
ARVOKAS-toimintatapa	9
Sukupuolitietoinen budjetointi	9
Edellisen toimikunnan kaudelta (2019–2021) seurattavia asioita.....	9
Seuraavalle toimikunnalle (2023–2025) esitettäviä asioita	10
LIITTEET	11
Liite 1. Teemapäivät ja niiden sisällöt.....	11

Johdanto

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuustoimikunta työskenteli tavoitteellisesti tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi Espoon kaupungissa. Tämä merkitsi edellä kävijyyttä, aloitteellisuutta ja ennakkoluulotonta toimintatapaa, jossa koko toimikuntaa yhdistävät tavoitteet ohjasivat toimintaa vuositasolla. Toimikunta halusi myös tehdä yhteistyötä eri neuvostojen ja neuvottelukuntien kanssa, erityisesti vammaisneuvoston kanssa.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustoimikunta seuraa ja arvioi, miten tasa-arvo- ja yhdenvertaisuus toteutuvat sekä kaupungin henkilöstön osalta että kaupungin tarjoamissa palveluissa Espoo-tarinan mukaisesti lainsäädäntöä noudattaen. Toimikunnan tavoitteena on myös tuoda esiin erilaisten asukkaiden tarpeita ja näkemyksiä kunnan palvelujen kehittämiseen. Toimikunta voi myös lausua valmistelussa olevasta asiasta erityisesti tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden näkökulmasta. Toimikunta toimii aktiivisesti kuntalaisten tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi ja toiminnallaan lisää tietoisuutta tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta sekä toimikunnan olemassaolosta.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuusasiat näkyvät espoolaisten arjessa ja ne liittyvät moniin eri asioihin. Olisi suotavaa, että kaupungin eri toimialoilla hyödynnettäisiin enemmän tasa-arvo ja yhdenvertaisuustoimikunnassa olevaa osaamista pyytämällä toimikunnalta lausuntoja valmistelussa oleviin asioihin tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden näkökulmasta. Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen tulisi huomioida päätöksenteossa ja valmistelussa entistä paremmin.

Vuonna 2022 toimikunnan painopisteenä oli antirasismi ja tavoitteena nostaa rasismia vastustava ja siihen puuttuva toiminta (antirasistinen toiminta) esiin osana tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämistä kaupungissa. Painopisteen valintaa ohjasi Espoo-tarina ja valtuustokauden tavoitteet sekä se, että Espoo-tarinan linjauksia toteuttaakseen Espoon kaupunki oli osa oikeusministeriön ja yhdenvertaisuusvaltuutetun Olen antirasisti -kampanjaa.

Espoo-tarinassa korostetaan, että jokainen Espoossa asuva on espoolainen ja rasismiin on nollatoleranssi. Se merkitsee sitä, että olemme kaikki samanarvoisia keskenään. Se tarkoittaa myös syrjimättömyyttä ja sitä, että kaikessa toiminnassa huomioidaan ihmisten moninaisuus. Toimikunnan kauden päättyessä rasistinen keskustelu on nostanut päätään yhteiskunnassa. Rasismille Espoo-tarinan tavoitteen mukaisesti ei pidä antaa minkäänlaista jalansijaa. Yhdenvertaisuuden ja syrjimättömyyden edistäminen sekä ihmisoikeuksien toteutumisesta huolehtiminen on meidän yhteinen tehtävämme.

Vuonna 2023 painopisteenä oli eri vähemmistöryhmien näkyväksi tekeminen ja ryhmien nostaminen osaksi kaikkien Espoo -teemaa. Eri tilaisuudet ja tapahtumat osoittivat, että vähemmistöryhmien asema ja osallisuus kaipaavat edelleen huomiota. Vuodenvaihteessa 2022 ja 2023 tapahtui organisaatiomuutos, jossa Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue aloitti toimintansa. Tulevaisuuden haasteena on kiinnittää huomio terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen sekä rajapintoihin, joita hyvinvointialueille siirtyminen aiheuttaa kaupungin palveluissa. Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden näkökulmat sisältyvät kiinteästi osaksi kaupungin terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä.

Espoossa 28.8.2023

Ira Hietanen – Tanskanen

puheenjohtaja

Kaarina Salonen

esittelijä

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustoimikunnan kokoonpano 2021–2023

Puheenjohtaja

Ira Hietanen-Tanskanen (Kok.), varajäsenenään Antti Jäänvirta (Kok.), tilalle Jukka T. Salminen 27.3. 2023 alkaen (Kok.)

Varapuheenjohtaja

Naina Rajani (Vihr.)

Jäsenet

Oskari Hyttinen (Kok.), varajäsenenään Tarja Meronen (Kok.)
Tuomo Murtonen (Kok.), tilalle Antti Jäänvirta (Kok.) 27.3.2023 alkaen, varajäsenenään Armi Westlin (Kok.)
Naina Rajani (Vihr.), varajäsenenään Markku Ruotsalainen (Vihr.), tilalle Peter Rynin (Vihr.) 20.12. 2022 alkaen
Janne Hirvasvuopio (Vihr.), varajäsenenään Pia Aarrekivi (Vihr.)
Jenna Leppänen (Kesk.), varajäsenenään Terhi Sundström, (Kesk.)
Hannu Laaksonen (KD), varajäsenenään Tiina Hyttinen (KD)
Erkki Kaarnama (PerusS), varajäsenenään Kim Mikander (PerusS)
Tiina Kujala (SFP), varajäsenenään Eero Lilja (SFP)
Iiris Mikkilä (SDP), varajäsenenään Hannele Gröndahl-Turpeinen (SDP)
Tereza Dickson (Vas.), varajäsenenään Iiro Arola (Vas.)
Anne Forsback (Liik.), tilalle Marjo Matikka (Liik.) 29.11.2021 alkaen, varajäsenenään Heikki Tuppurainen (Liik.)
Paula Åkerlund (Espoon romaniyhdistyksen puheenjohtaja), varajäsenenään Satu Nyman (Espoon romaniyhdistys)

Nuorisovaltuuston edustus

Varsinainen jäsen Saara Katainen vuonna 2021, varsinainen jäsen Jooa Lähteenmäki vuonna 2022, varsinainen jäsen Edwin Kivijärvi 1.1.2023 alkaen.
Varajäsenenä vuonna 2022 Josef Seoudi ja vuonna 2023 Miko Manninen.

Kaupunginhallituksen edustaja Peppi Seppälä ja varajäsenenä Olli-Pekka Paasivirta.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustoimikunnan esittelijänä on toiminut konsernihallinnosta moninaisuus ja osallisuusasioiden päällikkö Kaarina Salonen ja teknisenä sihteerinä Paula Harle.

Kokoukset

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustoimikunta kokoontuu kerran kuukaudessa kello 17.30–19.30. Toimikunta kokoontui yhteensä yhdeksäntoista kertaa toimikaudellaan 2021–2023, joista Teamsilla 6 kertaa ja läsnä 13 kertaa. Vuoden 2021 aikana neljä kertaa (28.9., 2.11., 23.11., 1.12.), vuoden 2022 aikana kymmenen kertaa (26.1., 8.2., 1.3., 6.4. 11.5., 7.6., 13.9., 11.10., 8.11., 8.12.), vuoden 2023 aikana viisi kertaa (17.1., 8.2., 7.3., 18.4., 16.5.). Korona-aika heijastui toimikunnan työhön.

Periaatteet

1. Kokouksissa noudatetaan turvallisemman tilan pelisääntöjä.

Oppiminen on eri tahtista, annan sille aikaa

Olemme aloittaneet yhteisen matkan ja opimme toimikuntana ja yksilöinä jatkuvasti uutta. Ymmärrän, että tarvitaan tilaa ottaa uutta vastaan ja käsitellä asiaa. Armollinen suhtautuminen oppimisprosessien eri tahtisuuteen on työskentelyni taustalla. Kunkin jäsenen omanlainen rooli ja tapa työskennellä muotoutuu ajan kuluessa.

Toimin hyvän tahdon periaatteella

Olen avoin, en oletta: olen kiinnostunut toisesta ihmisestä ja siitä, mitä hän sanoo. Tavoitteenani on ymmärtää sanojan viesti, ei sanojan mitätöinti tai väheksyminen. Ymmärrän, että tulemme erilaisista taustoista ja lähestymiskulmamme on raikkaan erilainen. Lisään ymmärrystäni kysymyksillä: ymmärsinkö oikein, että tarkoittit? Kerro vielä lisää? Perustelisitko? Tyhmää kysymystä ei ole.

Kunnioitan, kannustan ja annan tilaa

Jäsenenä kannan vastuun vuorovaikutuksesta tilanteessa, ja tällöin mielessäni on toimikunnan tehtävä ja sen edistäminen. Kielenkäytöllä, painotuksilla ja sanattomilla viesteillä kerron toiselle omasta suhtautumisestani. Kunnioitan ja rohkaisen kaveria kertomaan ajatuksistaan ja otan myös vastaan toisten näkemyksiä. Annan asioiden keskustella, en mene henkilökohtaisuuksiin.

Luon omalla toiminnallani luottamusta

Ymmärrän merkitykseni turvallisen ilmapiirin luomisessa. Arkaluotoisiakin asioita voi tuoda keskusteluun ja luottaa, että ne pysyvät kokouksen sisällä. Olennaista on, että monenlaiset äänet tulevat kuulluksi ja kannanotot muotoutuvat yhteisessä keskustelussa. Käydessäni kokouksessa käsitellyistä asioista avointa julkista keskustelua huomioiden, etten kerro julkisuuteen muiden esittämiä mielipiteitä tai muiden yksityiselämään liittyviä asioita.

Kunnioitan jokaisen fyysistä koskemattomuutta

Sitoudun turvaamaan jäsenten fyysisen koskemattomuuden kokouksessa.

Annan palautetta ja puutun

Mikäli vuorovaikutus kokouksessa ei ole arvostavaa tai loukkaa turvallisemman tilan pelisääntöjä, annan mikäli vain mahdollista välitöntä palautetta. Puutun epäasialliseen käytökseen. Viime kädessä puheenjohtaja huolehtii asioiden käsittelystä ja puuttuu epäasialliseen käytökseen.

Pelisäännöt hyväksyttiin 2.11.2021 kokouksessa.

2. Kokoukset ovat paperittomia

Kokouskutsut ja -materiaalit toimitetaan sähköisesti kokoukseen osallistujille. Toimikunnan verkkosivuille tallennetaan pöytäkirja, joka on saavutettava. Pöytäkirjoja ja materiaaleja ei käännetä automaattisesti muille kielille, ellei erityistä tarvetta ilmene.

3. Muut asiat

Esityslista muotoutuu toimintasuunnitelman ja ajankohtaisten asioiden perusteella. Puheenjohtaja priorisoi esityslistan. Tavoitteena on, että tutkimusta ja laadullista tietoa hyödynnetään toiminnassa. Hyviä käytäntöjä ja esimerkkejä haetaan Espoon ulkopuolelta esimerkiksi muista kaupungeista. Toimikunta voi tehdä omia kyselyjä oman toimintansa tueksi. Asioiden valmistelu tapahtuu pienissä ryhmissä esimerkiksi toimeksiantojen ja muiden laajempien kokonaisuuksien valmistelussa. Toimikunnan eri tilaisuuksiin nimeämät edustajat antavat palautteen tilaisuuden annista toimikunnan seuraavassa kokouksessa. Kukin jäsen huolehtii yhteydenpidosta omaan taustayhteisöönsä.

Asiantuntijakuulumiset

Anni Kyröläinen, asiantuntija, Riesa Consultative

Jyrki Myllärniemi, kehittämisspäällikkö, Edistia

Minna Eväsoja, asiantuntija, Perhe- ja sosiaalipalvelujen tulosityksikkö, Espoon kaupunki

Minna Lehmuksenkukka, kasvun ja oppimisen toimiala, Espoon kaupunki

Markku Sistonen, Valtuuston 2. varapuheenjohtaja Espoon kaupunki

Marika Tornainen, suunnittelija, Kulttuurin tulosityksikkö, Espoon kaupunki

Meija Tuominen, hallintoasiantuntija, Vantaan kaupunki

Perehtyminen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseen

Toimikunnassa varmistetaan riittävä perehtyneisyys tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusasioihin vuosittaisella, napakalla perehdytyksellä. Jäsenet ja varajäsenet saattavat vaihtua toimintakauden aikana ja on tärkeää, että toimikunnan jäsenillä on jaettu näkemys työn tavoitteista ja päämääristä. Perehdytettäviä asioita ovat tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslainsäädäntö, Eurooppalaisen tasa-arvon peruskirja, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat. Perehdytys on osa toimikunnan osaamisen lisäämistä. Tavoitteena on myös, että kukin luottamushenkilö saa lisää tietoa ja näkemystä omaan toimintaansa ja pystyy edistämään tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusteemaan liittyviä aiheita toiminnassaan. Perehdytystä järjestettiin syksyllä 2021, jolloin myös varajäsenet kutsuttiin kokoukseen. Keväällä 2022 palattiin vielä perehdytykseen

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustoimikunnan työn tavoitteet ja painopisteet

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustoimikunnan tavoitteena oli olla tuomassa erilaisten asukkaiden tarpeita ja näkemyksiä kunnan palvelujen kehittämiseen. Tämä tapahtui antamalla lausuntoja erilaisten suunnitelmien valmisteluvaiheessa ja osallistumalla myös kehittämisprojektien toteuttamisen seurantaan ja kommentointiin. Toimikunta toimii lisäksi aktiivisesti kuntalaisten tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi ja toiminnallaan lisää tietoisuutta tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta sekä toimikunnan olemassaolosta.

Yhteenvetona havainnoista toimikaudelta 2021–2023 voi kiteyttää, että usein kuntalaiset nähdään neutraalien silmälasien läpi. Haavoittuvuuksista, erilaisista vähemmistöihin liittyvistä tekijöistä puhutaan vähemmän. Suunnitellut toimenpiteet tuottavat erilaisia vaikutuksia eri väestöryhmille esimerkiksi lapset, vammaiset ihmiset, sateenkaarevat ihmiset ja kulttuuriset vähemmistöt. Tämän vuoksi ennakkovaikutusten arviointia tulisi tehdä systemaattisesti valmistelutyössä. Kaupungin päätöksenteossa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusnäkökulmat eivät vielä ole systemaattinen osa toimintaa. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskysymyksiä ei tunnisteta asioiden taustalla.

Vuonna 2022 painopisteenä oli nostaa rasismia vastustava ja siihen puuttuva toiminta (antirasistinen toiminta) esiin osana tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämistä kaupungissa. Painopiste oli oikeaan osunut Espoo-tarinan ja valtuustokauden tavoitteiden näkökulmasta. Rasismista puhuminen koetaan vaikeaksi ja vielä vaikeammaksi tulevat rasismia vastustavat teot ja niistä kertominen. Asian pitäminen esillä edistää tietoisuuden kasvua ja ihmisten voimaantumista puuttumaan arjen rasistisiin tilanteisiin sekä rakenteissa olevaan syrjintään.

Vuonna 2023 painopisteenä oli eri vähemmistöryhmien näkyväksi tekeminen ja ryhmien nostaminen osaksi kaikkien Espoo-teemaa. Olennaista on kiinnittää huomio terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen sekä rajapintoihin, joita hyvinvointialueille siirtyminen aiheuttaa kaupungin palveluissa. Eri tilaisuudet ja tapahtumat nostivat esiin sen, että vähemmistöryhmien asema ja osallisuus kaipaavat edelleen huomiota. On luotava yhteistyörakenteita eri tahojen kanssa asioiden edistämiseksi. Olennaista on myös tukea eri väestöryhmiä olemaan aktiivisia oman tilanteensa parantamisessa.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustietoisuuden edistäminen valittuina teemapäivinä

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslainsäädäntöön on kirjattu mm. julkisille toimijoille tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämistoimenpiteitä. Eurooppalaisen tasa-arvon peruskirjassa on luottamushenkilöille kirjattu tasa-arvon edistämismääräykset. Tieto ja tietoisuus ovat edellytyksiä systemaattiselle tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Toimikunta valitsi seuraavat teemapäivät, jolloin tuodaan aiheeseen liittyvää tietoa esiin: 6.2. saamelaisien kansallispäivä, 19.3. Minna Canthin päivä, 8.4. romanien kansallispäivä, 17.5. kansainvälinen homo- ja transfobianvastainen päivä, lasten oikeuksien viikko marraskuussa, Espoo-päivä, 19.11. miestenpäivä ja 10.12. ihmisoikeuksien päivä. Erilaisia viestinnällisiä tapahtumia oli 13. Liitteessä 1 on avattu yksityiskohtaisemmin sisällöt.

Toimikunnan viestinnässä toteutettiin osallistavaa viestintää, jota myös inklusiivisena viestintänä puhutaan. Inklusiivisuus merkitsee sitä, että uutiset, tiedotteet, lomakkeet ja ohjeet on laadittu siten, että ne huomioivat monenlaisuuden lähtökohtaisesti. Sanoilla on merkitystä. Sanat kertovat kaupungin arvomaailmasta ja viesti kantaa läpi kaupungin. Sanat kertovat tahtotilasta ja siitä, että yhä useamman pitäisi kokea kuuluvansa joukkoon. Toimikunta noudatti tätä periaatetta toiminnassaan.

Avointen keskustelutilaisuuksien järjestäminen

Espoon kaupungissa järjestettiin 2021 vähemmistöryhmille keskustelutilaisuuksia osana Mun Espoo-päivittämissä. Keskustelutilaisuudet koettiin hyödyllisiksi.

Toimikunta toteutti viisi avointa keskustelutilaisuutta kaupungin kirjastoissa ja Espoon kaupunginmuseumo, KAMUssa. Lisäksi toimikunta toteutti kaksi kohdennettua kyselyä nuorille. Kyselyjen havaintoja hyödynnettiin tilaisuuksien sisällöissä.

Vuosi 2022

28.6. Ihmisten välisten kohtaamisten merkitys, paneeli sateenkaarevalla teemalla, Kirjasto Iso-Omena

Lasten oikeuksien viikko 17.11.: turvallisuus lasten nuorten kokemana -paneeli ja keskustelutilaisuus. Kirjasto Iso-Omena

Vuosi 2023

19.3. Minna Canthin päivän paneeli ja keskustelutilaisuus 16.3., Kirjasto Iso-Omena

8.4. Romanian kansallispäivän juhlatilaisuus: kulttuuria ja tutuksi tulemistä. Sellon kirjasto.

17.5. Sateenkaarevaa yhteistyötä keskustelutilaisuus, Espoon kaupunginmuseumo KAMU

Kohdennetut kyselyt nuorille

Kyselyjä hyödynnettiin avoimissa, eri teemoihin kohdentuvissa tilaisuuksissa sekä palvelutarpeiden esiintuomisessa peruskaupungille.

Ensimmäinen kysely toteutettiin Wilma-järjestelmän ja sosiaalisen median kautta syksyllä 2022 alle 17-vuotiaalle nuorille. Aiheena oli nuorten kokemana turvallisuus Espoossa. [Vastaaaja oli 57](#). 18.11. 2023 paneelissa käsiteltiin kyselyssä nousseita teemoja.

Toinen kohdennettu kysely toteutettiin keväällä 2023, jolloin pyydettiin alle 20-vuotiaiden sukupuolivähemmistöön kuuluvien nuorten tarinoita omasta elämästä. Tarinoita saatiin seitsemältä nuorelta.

Seuraava tarina kuvastaa monien kirjoittajien ajatuksia.

” On vaikeaa olla olematta huomattu. Jokaisella askeleella ja henkäyksellä on oma yleisönsä. Tämä yleisö ei kuitenkaan taputa. Tämä yleisö on äänetön. Tämä yleisö on vilkaisuja, katseita, tuijotusta ja osoittelua, joista huomaan jokaisen. Minä huomaan, että minut huomataan. Minä tiedän, etten ole kuten muut. Kulkiessani koulun käytävillä tiedän, että ympärilläni olevat ihmiset tietävät minut. En osaa nimetä yhtäkään heistä, mutta jokainen heistä on kuullut minusta. Puhe kulkee henkilöltä toiselle hiljaisina kuiskauksina ja vähättelevinä naurahduksina. Tunnen ihollani kaikki ne ivalliset katseet. Kaikki haluavat tietää, mikä minä olen, mutta kukaan ei halua kysyä sitä. Kukaan ei halua tuntea minua. En uskalla enää halata ystäviäni tai hymyillä väärille henkilöille. En halua enää olla liian lähellä ketään, koska en tiedä ketkä kaikki ovat kuulleet minusta kaikkea mitä en ole kenellekään kertonut. Ja niin joku kävelee luokseni ja kysyy "Ooksä se homo?", kuin se asia kuuluisi hänelle.”

Useimmissa vastauksissa kerrottiin yksinäisyydestä, ennakkoluuloista ja koulussa kiusaamisesta. Joissakin vastauksissa opettajat ja koulut saivat kiitosta, erityisesti lukioissa. Tulevaisuuden unelmia oli kolmessa tarinassa.

Molempien kyselyjen tuloksia on jaettu kaupungin sisällä ja käsitelty avoimissa keskustelutilaisuuksissa

Aloitteet ja lausunnot

Lausuntojen antaminen valmisteilla olevista suunnitelmista on keskeinen osa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustoimikunnan työtä. Työlle varataan aikaa toimintasuunnitelmasta. Edelleen on havaittavissa, että lausuntojen pyytäminen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslainsäädännön näkökulmasta on vähäistä. Teemoja ei vielä tunnisteta valmistelutyössä riittävässä määrin.

Toimikunta on antanut lausunnot

Espoon turvallisuusohjelma 2021–2025. Kokous 2.11.2021.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustoimikunnan lausunto, joka täydentää vammaisneuvoston ja kasvun ja oppimisen toimialan antamaa vastausta valtuustoaloitteeseen (13.9.2021) Lapsiystävällinen Espoo. Kokous 26.1.2022.

Espoon hyvinvointikertomus ja -suunnitelma 2022–2025 sekä ikäkausisuunnitelma. Kokous 26.1.2022.

Espoon asumisen ja maankäytön periaatteet 2022–2025. Kokous 16.5.2023.

Lisäksi tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustoimikunta on kommentoinut palvelujen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman varhaista luonnosta yhteistyössä Vammaisneuvoston kanssa 8.2.2022 järjestetyssä yhteiskokouksessa ja evästännyt suunnitelma laatimisessa.

Toimikunnan aloitteet kaupunginhallitukselle

Toimikunnan tekemien aloitteiden tulisi edistää tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista kaupungissa. Aloitteet voivat koskea jo olemassa olevia prosesseja, toimintatapoja tai kiinnittää huomion johonkin havaittuun epäkohtaan.

Tavoitteena on, että aloitteet ovat kustannusneutraaleja, mutta havaitun epäkohdan korjaaminen suhteessa sen tuottamiin haittoihin on merkityksellistä. Tällä kaudella toimikunta teki yhden aloitteen.

Aloite: Turvallisemman tilan periaatteet käyttöön Espoon kaupungin tiloissa. Kokous 11.10.2022.

Toimeksiannot

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustoimikunta sai toimeksiannon valmistella kaupunginvaltuustolle rasismiin vastainen sitoumus. Sitoumus tuotiin allekirjoitettavaksi 25.4.2022 kaupunginvaltuuston kokoukseen. Allekirjoitettu dokumentti on [tallennettu toimikunnan verkkosivuille](#).

Rasismiin vastainen -sitoumus

- Huolehdin siitä, että päätökseni edistävät yhdenvertaisuutta.
- Puutun rasistisiin tilanteisiin sekä väkivaltaan ja vihaan yllyttäviin puheisiin ja tekoihin.
- Kohtaan ihmisen. Tutustun ja yritän nähdä asian toisen näkökulmasta. Huomaan ennakkoluulon.
- Haluan oppia toimimaan paremmin. Kuuntelen, lisään ymmärrystäni ja tietoani rasismista ja syrjinnästä sekä opin.

ARVOKAS-toimintatavan kehittäminen valtuustokokousarvioinnin osalta.

TASSU-palkinto

TASSU-palkintoa on jaettu vuodesta 2017 ja sen tavoitteena on tehdä tunnetuksi Espoon kaupungin ja muiden espoolaisten toimijoiden tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistäviä tekoja. Vuonna 2022 TASSU:n teemana oli rasismia vastustavan ja siihen puuttuvan toiminnan näkyväksi tekeminen.

Espoon kaupungin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustoimikunta palkitsi vuonna 2022 yhdenvertaisuus- ja tasa-arvopalkinto TASSU:lla terveydenhoitajan vastaanotolla käytävän keskustelun yhdenvertaisuudesta opiskelijoiden kanssa. Keskustelussa terveydenhoitaja ottaa puheeksi syrjinnän ja kiusaamisen. Hän myös varmistaa, että kiusattu on ohjattu tai ohjataan avun piiriin. Opiskeluterveydenhoitaja Anne Lehtovirta palkittiin vuonna 2022 TASSU-palkinnolla. Kaupunginjohtaja jakoi palkinnon 19.1.2023 Gumbölen kartanossa.

Perusteluinaan toimikunta totesi: "Syrjintä ja rasistinen käyttäytyminen on julmaa ja jättää pitkäkestoiset jäljet. Syrjintä liittyy myös terveyteen ja sillä on merkittävä rooli hyvinvointiin. Ammattilaisen ja opiskelijan arvostava, luottamuksellinen kohtaaminen ja keskusteleminen on mahdollisuus vaikean asia käsittelemiseen. Oppilas saa parhaimmillaan välitöntä tukea ja tietoa asian edelleen käsittelemiseen. Tietoisuuden ja ajattelun herättäminen lisäävät terveydenhoitajan työn vaikuttavuutta ja tuovat lisäarvoa oppilaille."

TASSU-palkintoteoista on viestitty ja tuotu esille hyvinä käytänteinä, joita työyhteisöt voivat käyttää oman toiminnan kehittämiseen ja tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustietoisuuden.

[Toimikunnan verkkosivuilla on esitelty aikaisempien vuosien 2017–2021 TASSU-voittajien teot.](#)

ARVOKAS-toimintatapa

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustoimikunta toimeenpanee ARVOKAS-toimintatavan ja myös kehittää sitä. Toimintatavan ytimessä on arvostava vuorovaikutus ja luottamushenkilöiden häirintätapausten käsitteleminen luottamustoimielimissä. Toimintatapa kytketään osaksi antirasistisia tekoja. Toimikunnan sivuilla on jo [materiaalia aiheesta](#) mm. podcast ja kokousmateriaali.

Espoon tasa-arvo ja yhdenvertaisuustoimikunta sai Espoon kaupunginvaltuuston neuvottelutoimikunnalta tehtäväksi luoda kokonaisvaltaiset, ja Espoo-tarinan arvojen mukaiset, ohjeet luottamushenkilöiden epäasiallisen käyttäytymisen ehkäisemiseen ja häirintätapausten käsittelyyn vaaleilla valittujen valtuutettujen ja luottamushenkilöiden työrauhan turvaamiseksi. [ARVOKAS-toimintatapa](#) on osa sosiaalisesti kestävästä kehitystä ja Agenda 2030 työtä sekä Eurooppalaisen tasa-arvon peruskirjan toteuttamista. Kaikille luottamushenkilöille lähetetään sähköpostitse kaksi kertaa valtuustokaudessa selkeä ja lyhyt kysely vuorovaikutuksen arvostavuudesta ja hyvinvoinnista luottamustehtävässä. Lisäksi toteutetaan valtuustokokousten arviointi sähköisellä pikakyselyllä kuukausittain. Kaupunginhallitus hyväksyi päivitettyt [ARVOKAS-ohjeet 1.11.2021](#)

Valtuustokokousten arviointien vastausaktiivisuus on ollut matala (alle 30/75) ja tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustoimikunnan puheenjohtaja on saanut palautteita valtuutetuilta ja pyynnön kehittää arviointia syksyllä 2022.

Toimikunta tuotti uudistetun pikakyselyn. Uusi versio pikakyselystä lähetettiin valtuuston puheenjohtajistolle kommentoitavaksi. Asia on yhä kesken ja työn loppuun saattaminen jää seuraavalle toimikunnalle.

Sukupuolittainen budjetointi

Sukupuolittaisen budjetoinnin kohteet sisältyvät palvelujen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan. Espoon kaupungin kohteiden lisäksi toimikunnalle esiteltiin muiden kaupunkien sukupuolittaisia budjetoimia. Keväällä 2022 hallintoasiantuntija Meija Tuominen esitteli Vantaan kaupungin sukupuolittaisia budjetoimia, joka on yhdistetty osaksi Vantaan turvallisuusajattelua ja turvallisuusohjelmaa.

Yhteistyötä eri kaupunkien kanssa toteutetaan. Tavoitteena on tunnistaa parhaita käytäntöjä osana kaupunkien toimintaa tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäjinä. Luottamushenkilötapaamisia voidaan järjestää teamsilla tai läsnäolokokouksilla. Kuntaliiton verkostoja hyödynnetään myös. Toimikunnan esittelijä on osallistunut Kuntaliiton ja PKS-tapaamisiin ja tuonut sieltä tietoja toimikunnalle.

Edellisen toimikunnan kaudelta (2019–2021) seurattavia asioita

Kehittämispäällikkö Jyrki Myllärniemi esitteli toimikunnan kokouksessa 8.3.2023 ruoka-aputoimintaa Espoossa. Espoossa on havaittu asiakasmäärien kasvu. Asiakassegmentti on muuttunut. Työikäisiä ja koulutettumia on tullut mukaan ruoka-avun piiriin. Ruokahävikki on vähentynyt ja se mietityttää, mistä jaettavaa ruokaa voisi saada. Elämisen kalleus, esimerkiksi sähkön ja ruoan hintojen nousu lisää ruoka-avun tarvetta. Toimikunnassa käytiin aktiivinen keskustelu kehittämisestä. Esimerkiksi, voisiko seurakuntayhtymä olla aktiivisemmin mukana toiminnassa, miten koulujen ja oppilaitosten hävikkiruokaa voisi hyödyntää, miten eri kaupunkikeskusten välistä epätasapainoa ruoan jakamisessa voisi vähentää, miten asiakkailta saatavaa tietoa voisi hyödyntää muiden palvelujen kehittämisessä?

Ruoka-apu.fi -sivuilta saa lisätietoa toiminnasta.

Seuraavalle toimikunnalle (2023–2025) esitettäviä asioita

Monimuotoisen henkilöstön lisäämisen toimenpiteet eriteltynä eri sukupuolet, kielet ja segregaaation vähentämisen toimenpiteet koko kaupungin ja eri toimialojen näkökulmasta -selvitys tuodaan henkilöstön tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman yhteydessä toimikunnalle.

Espoon turvallisuusohjelma ja siihen liittyvä väkivallan ja sen ennaltaehkäisy: Ennaltaehkäisevä työ Espoossa, erilaisista ohjausmalleista palveluissa.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen kanssa tulee tehdä yhteistyötä. Olennaista on tunnistaa, miten ennaltaehkäisevää hyvinvointityötä tulisi tukea ja edistää. Tärkeää olisi saada tietoa ja näkemyksistä, joita Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen toimijoilla on esimerkiksi Ensi- ja turvakotien tilanteesta, seksuaalista väkivaltaa kokeneiden palveluista, Omatilasta ja Lyömätön / Miehen Linjan palveluista.

Selvitys, miten Konserniin kuuluvat toimijat (Espoon asunnot, catering jne.), HSL (esteettömyys, saavutettavuus) toteuttavat toiminnassaan Espoo-tarinan arvoja. Yhteenveto konserneista sekä tasa-arvoon- ja yhdenvertaisuuteen liittyvistä vastuuhenkilöistä.

Seurattavista asioista tulisi tuottaa tiivis yhteenveto toimikunnalle esitettäväksi.

LIITTEET

Liite 1. Teemapäivät ja niiden sisällöt

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustoimikunta nosti eri teemapäivinä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskysymyksiä keskusteltavaksi. Tavoitteena oli lisätä tietoisuutta, edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä antaa syötettä muutoksille sekä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusasioiden tuomista arkeen, näkyville.

Yhteistyötä toteutettiin kaupungin eri tahojen, yhdistysten, poliisin ja muiden toimijoiden kanssa.

Tilaisuuksissamme noudatettiin turvallisemman tilan pelisääntöjä, tilat olivat esteettömiä ja materiaalit olivat saavutettavassa muodossa.

Alla olevaan taulukkoon on kirjattu toimintakauden 2021–2023 teemapäivien aiheet ja sisällöt.

2022	Sisältö	Muoto	Teema
6.2.	<p>Ystävällisyys, Yhteisöllisyys ja Ympäristö -Hyvän tekeminen Kilonpuiston koulussa ja haasteen heittäminen Inariin yläkouluun. Oppilaat keksivät kolme asiaa, jotka ovat tärkeitä koulussa, jotka tekevät hyvää kaikille.</p> <p>Sanat kiertyivät kolmen Y:n ympärille sanat: Ystävällisyys, Yhteisöllisyys ja Ympäristö. Jos me olemme ystävällisiä toisillemme, syntyy siitä luottamusta ja luottamus auttaa luomaan yhteisöllisyyttä oppilaiden keskuudessa. Yhteisöllisyys auttaa siihen, että ympäristönä koulu on oppilaille tärkeä paikka ja silloin ehkä koulu koetaan paikkana, joka pysyy paremmin kunnossa. Yläkoululaiset tekivät videon, jossa haastamme muutamien lähikoulujen oppilaiden lisäksi myös Inarin yläkoulun ja erityisesti sen saamenkielisiä oppilaita mukaan.</p>	Tapahtumat, video.	Saamelaiden kansallispäivä, yhteistyö Inarin yläkoulun kanssa.
19.3.	<p>Älä anna kenenkään hidastaa sinua - Minna Canth näytti esimerkkiä 1800-luvulla ja nyt on sinun vuorosi.</p> <p>Ei riitä, että käsittelemme tasa-arvo-, yhdenvertaisuus- ja oikeudenmukaisuuskysymyksiä vain paikallisesti, vaan meidän on edistettävä kaikkia näitä globaalilla tasolla. Kirjoituksessa annetaan esimerkkejä konkreettisista toimista niin yhteiskunnallisen kuin työyhteisössä vaikuttamisen aloittamiseen.</p>	Blogi , Tereza Dickson	Minna Canthin päivä, kohti häirintävapaa- ta poliittista kulttuuria.
8.4.	ROMANINUORTEN KERHO	blogi , Paula Åkerlund	Romanien kansallispäivä, yhteisössä ja

	<p>Espoon kaupunki toteuttaa tarinansa mukaan kumppanuutta asukasyhdistysten kanssa. Leppävaaran nuorisotilalla kokoontuu kerran viikossa romaninuorille suunnattu kerho. Kerho on saanut alkunsa vanhempien hädästä nuoristaan, josta Espoon romaniyhdistys on ottanut koppia ja Espoon nuoristoimi antoi mahdollisuuden käyttää Leppävaaran nuorisotila.</p> <p>Romanikulttuurissa kautta vuosisatojen voima on ollut yhteisöllisyydessä, johon uskomme vielä tänäänkin. Yhteisö on pitänyt huolta lapsista, nuorista, vanhuksista ja jäsenistään monenlaisissa tilanteissa kautta vuosisatojen. Tällä juuristamme nousevalla voimalla haluamme pitää huolta nuorista ja lapsista, kerhossa aikuiset ovat heitä varten. Myös romanikieltä halutaan ylläpitää ja se tapahtuu luontevasti tekemisen ja yhdessä olemisen lomassa.</p>		kumppanuudessa on voimaa.
25.4.	Kaupunginvaltuuston kokous, jossa valtuutetut allekirjoittivat vapaaehtoisen rasismivastaisen - sitoumuksen. Tässä yhteydessä julkaistiin blogi, jossa kannustettiin valtuutettuja allekirjoittamaan sitoumus.	Blogi, Ira Hietanen-Tanskanen, Peppi Seppälä	Rasismi ilmiönä ja siihen puuttuminen.
17.5.	<p>Espoo mukaan eurooppalaisten ihmisoikeuskaupunkien joukkoon?</p> <p>Espoon kaupunki on sitoutunut toimimaan avoimesti, oikeudenmukaisesti, tasa-arvoisesti, yhdenvertaisesti, inhimillisesti ja suvaitsevasti. Edelläkävijäkaupunkina Espoo voisi toimia esimerkillisesti ja kannustaa yhteistyövoimin suomalaisia kuntia mukaan huomioimaan, turvaamaan ja edistämään sateenkaarivähemmistöjen oikeuksia päätöksenteossa ja kunnan palveluissa. Esimerkiksi Espoon tarinan päivityksen yhteydessä järjestettiin useita vähemmistödialogeja. Keskusteluihin oli kutsuttu vähemmistöjen edustajia käsittelemään sitä miltä Espoo näyttäytyy ja mitä Espoon tarinassa pitäisi vähemmistöjen näkökulmasta olla. Keskusteluissa nousi esiin instituutioiden ja rakenteiden merkitys, sillä kaupungin toiminnan tulee rakentua vakiintuneisiin toimintatapoihin, jotka turvaavat moninaisuuden kohtaamisen ja tunnistamisen kaikessa toiminnassa ja suunnittelussa. Lähes viidesosa Espoon valtuutetuista ovat sitoutuneita Setan sateenkarikunnan sitoumukseen</p>	Uutinen , Tereza Dickson	Kansainvälinen homo- ja transfobianvastainen päivä, ihmisten välisen kohtaamisen merkitys.
28.6.	Kohtaamisia	Paneeli	Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen

	Kira Ertman, Esbo svenska ev.-luth. församlingin kirkkoherra, Julia Lindholm, Espoon kaupunginvaltuutettu, Anu Kantola, Sateenkaariperheet ry:n hallituksen puheenjohtaja Kasper Kivistö, Trasek ry:n hallituksen puheenjohtaja, Susanna Tommila, Espoon kaupungin kulttuurijohtaja. Moderaattorina toimi Matti Peiponen Espoon seurakuntayhtymästä.		oikeuksien edistäminen ja tiedostaminen yhteistyössä Espoon seurakuntayhtymän kanssa.
Kysely nuorille lokakuussa 2022	Tarkoituksena oli selvittää espoolaisten lasten ja nuorten ajatuksia ja kokemuksia turvallisuudesta. Kysely jaettiin sosiaalisen median ja Wilma-järjestelmän kautta nuorille ja vastauksia saatiin 57. Vastaukset olivat paneelikeskustelun teemojen taustalla.	Kysely	Turvallisuuden kokeminen
17.11.	Paneelikeskustelu turvallisuudesta lasten ja nuorten elämässä. Keskustelijoina olivat Ira Hietanen-Tanskanen , alue- ja kaupunginvaltuutettu, tasa-arvo ja yhdenvertaisuustoimikunnan puheenjohtaja; Esa Iivonen , johtava asiantuntija, lasten oikeudet ja lapsi- ja perhepolitiikka; Mannerheimin Lastensuojeluliitto; Jarno Linnell , kaupunginvaltuuston puheenjohtaja; Jooa Lähteenmäki , nuorisovaltuutettu; Aaro Partanen , rehtori, Ruusutorpan koulu; Elina Stenvall , erityisasiantuntija, SOS-Lapsikylä; Hannu Väänänen , komisario, Länsi-Uudenmaan poliisilaitos; Keskustelun moderaattorina toimi Espoon tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustoimikunnan jäsen Tereza Dickson. Linkki tapahtumaan: https://youtu.be/MFW_3ZGhgHs?list=PLjTNfyum-NKIsJEEHQ7ROnWAIKSqqCnUB	Paneeli	Lasten oikeuksien viikon paneeli. Kaupunkisuunnittelun, turvallisten aikuisten ja eri tahojen yhteistyön merkitys turvallisen Espoon luomisessa.
19.11.	Elämäni kirja -kutsutilaisuus isille ja pojille Sellon kirjastossa. Isät kertoivat lukemisen merkityksestä itselleen ja siitä, miten heille itselleen oli luettu. He myös kertoivat omista tavoistaan lukea lapsilleen. Kaikkien keskustelijoiden näkemys oli, että isä on tärkeä roolimalli lapsille lukemisen maailmaan. Asia on merkittävä, koska lasten maailmassa älypuhelimet ym. ottavat tilaa arjessa. Keskustelun isäntänä toimi Hannu Laaksonen	Tapahtuma	Miestenpäivä, isän merkitys lasten lukuinnon lisäämisessä.
2023	Sisältö	Muoto	Teema
19.3.	Tasa-arvon kehittäminen seuraavalla vaalikaudella. Mitä pitäisi vielä parantaa?	Paneeli	Minna Canthin päivä, tasa-arvon

	<p>Keskustelijoina oli kokeneita kuntapoliitikkoja ja eduskuntavaaliehdokkaita Espoosta mm. Tea Saarniala (Keskusta), Emma-Stina Vehmanen (KOK), Kaarina Järvenpää (KD), Mikko Björklund (Liike Nyt Espoo), Hannu Järvinen (PerusS), Helena Marttila (SDP), Nea Nukarinen (Vas), Peppi Seppälä (Vihreät),</p> <p>Keskustelua emännöi Ira Hietanen-Tanskanen, Espoon tasa-arvo - ja yhdenvertaisuustoimikunnan puheenjohtaja, kaupunginvaltuutettu</p>		parantaminen tulevaisuudessa.
15.3.-15.4.	<p>Sukupuolivähemmistöön kuuluvien alle 20-vuotiaiden nuorten tarinoiden kerääminen verkkosivujen kautta.</p> <p>Kirjoita meille omasta elämästäsi, esimerkiksi koulusta, harrastuksista, ystäväistä tai perheestä korkeintaan 1000 merkin mittainen tarina. Sen ei tarvitse liittyä mitenkään sukupuoleen, vaan etsimme nimenomaan tarinoita normaalista arjesta. Tarinoista kootaan kokonaisuus, niitä luetaan 17.5. päivän tilaisuudessa. Tarinoista on ajateltu kirjoitettavan otteita myös somekanaville ja espoo.fi-sivuille. Tarinoita hyödynnetään tietolähteinä kaupungin toiminnan kehittämisessä.</p>	Kysely verkossa	Sukupuolivähemmistö, nuorten tarinat ja kokemukset.
8.4.	<p>Romanien kansallispäivän tilaisuus Sellon kirjastossa. Tilaisuudessa esiteltiin romanikulttuuria valokuvilla, käsitöillä, perinteisellä romanimusiikilla ja kuultiin romaniyhdistyksen vanhimman 87-vuotiaan Vienon muisteloja espoolaisten romanien elämästä. Tilaisuudessa käytiin myös vapaamuotoista keskustelua yleisöstä tulleiden kysymysten kautta. Espoon romaniyhdistys ry:n toiminnasta kerrottiin osallistujille.</p>	Tilaisuus	Romanien kansallispäivä, romanikulttuuri tutuksi.
17.5.	<p>Espoossa uutta yhteistyötä – Sateenkaarevat näkökulmat esiin. Yksinäisyys on edelleen merkittävä ja ylisukupolvinen sateenkaari-ihmisten syrjäytymisvaaraa lisäävä tekijä. KAMU Espoon kaupunginmuseossa keskusteltiin sateenkaarinuorten ja sateenkaarisenioreiden kokemuksista 17.5. kansainvälisenä homo-, bi- ja transfobianvastaisena päivänä siitä, mitä Espoon kaupunki voisi tehdä ehkäistäkseen yksinäisyyttä ja ehkäistäkseen syrjintää yhdessä sateenkaariyhteisöjen ja kaupungin toimijoiden kanssa. Ilta oli osa Helsinki Pride'n virallista ohjelmaa. Tilaisuudessa luettiin espoolaisten sukupuolivähemmistöön kuuluvien alle 20-vuotiaiden nuorten kertomuksia elämästään ja käsiteltiin</p>	Tilaisuus	Kansainvälinen homo- ja transfobianvastainen päivä, yhteiskunnan rakenteissa piilevä syrjintä.

	teksteistä nousevia aiheita yleisön ja panelistien kanssa.		
--	--	--	--